

Fylkesmannen i Hordaland

Sakshandsamar, innvalstelefon
Jørgen Aarø, 55 57 20 46

Vår dato
04.07.2014
Dykkar dato

Vår referanse
2014/5684 433.2
Dykkar referanse

Berge G. Helle
Nessavegen 88
5560 NEDSTRAND

Løyve til utsetting av sitkagran til skogproduksjon

Haugesund Omland Skoglag har søkt om å plante sitkagran på gnr. 13. bnr. 2 i Sveio kommune i Hordaland. Området er på om lag 35 dekar og er i dag tilplanta med norsk gran som skal hoggast. Vår vurdering er at utsettinga i liten grad medfører risiko for vesentlege uheldige følger for naturmangfaldet. Søkjar får løyve på bestemte vilkår til utsetting av 8750 sitkagran på eigedomen.

Vi viser til søknad journalført hos oss 2. mai 2014 og utsetting av sitkagran til skogbruksføremål på gnr. 13 bnr. 2 i Sveio kommune. I tillegg viser vi til e-post mottatt 24. juli 2014 og telefonsamtale med sakshandsamar same dag der vi fekk klargjort talet på tre som er planlagt planta, og de fortalte om erfaringar med sitkagran og norsk gran i området.

Søknaden er vurdert i samarbeid mellom Fylkesmannen sin miljøvern- og klimaavdeling og landbruksavdelinga. Sakshandsamar var på synfaring på plassen 19. juni 2014.

Lovgrunnlaget

Saka er handsama etter forskrift om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål, med heimel i naturmangfaldlova. Miljødirektoratet sin rettleiar til forskrifta¹ og dei miljørettslege prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8-12 ligg til grunn for sakshandsaminga.

I naturmangfaldlova § 1 (lovens formål) heiter det:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

I formålsparagrafen (§ 1) til forskrift om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksføremål heiter det:

«Formålet med denne forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet.»

---

¹ Miljøverndepartementet (2012) Veileder til forskrift om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål

Informasjon i søknaden

Treslag og mengd

Det er søkt om å sette ut 250 sitkagran per dekar på om lag 35 dekar av gnr. 13 bnr. 2 i Sveio kommune. Totalt 8750 tre.

Utsettingsområdet

Gnr. 13 bnr. 2 ligg nord i Sveio, nær utløpet av Bømlafjordtunnellen. Utsettingsområdet er halvparten av eit større plantefelt der det er planlagt å plante sitkagran etter hogst av vanleg norsk gran. Den andre halvparten av feltet bestod av norsk gran og sitkagran og er allereie hogd. Denne delen vart tilplanta med sitkagran for om lag seks år sidan.

Plantefeltet ligg i ein slak bekkedal. Det går ein eldre skogsveg parallelt med bekken gjennom feltet. Tilgrensande det 6 år gamle sitkafeltet mot aust er det eit brakklagt jordbruksområde tilhøyrande gnr. 13 bnr. 1. Elles er området omgitt av skog, til dels myrlendt. Mot nord er det fattig furuskog og mot øst er det furu- og bjørkeskog. I nærleiken til verneområdet er det plantefelt med norsk gran, sitkagran og planta furu.

Tiltak mot spreining og internkontroll

Det er opplyst at det er 50-60 år gamal sitkagran i området, men at omfanget av spreining er lite. Eit fåtal fanst på vegtraseen opp mot feltet og eit fåtal på naboen sitt brakklagde beite. Det uønskte oppslaget er fjerna og faren for uønskt spreining er vurdert av søkjar som minimal.

Høyring

15. mai 2014 sendte vi saka på høyring til Sveio kommune, Hordaland fylkeskommune, Naturvernforbundet Hordaland, Nortømmer og Vestskog SA, med svarfrist 6. juli. Vi fekk inn eitt innspel til høyringa, frå Vestskog. Dei skriv følgjande:

«[...]Når det gjeld den konkrete søknaden om utsetjing av sitkagran på gnr 13 bnr 2 i Sveio kommune meiner Vestskog SA at ei utsetjing her ikkje kan medføra vesentlege uheldige følger for naturmangfaldet. Me byggjer det på følgande moment:

- I denne delen av Sveio er det registrert relativt lite spreining av sitkagran frå eksisterande plantefelt av sitkagran, til trass for at sitkagrana i området er frøberande.*
- Utsetjingsområdet ligg i eit dalsøkk, og det vil etter vår vurdering redusera spreining av frø.*
- Utplantinga gjeld i praksis utviding av eksisterande plantefelt. Me meiner at ein ikkje aukar samla belastning ved etablering av plantefelt slik søknaden skisserer. Dette fordi det er relativt sett lite frøspreiing frå store samanhengande plantefelt til området rundt. Det er frå små plantefelt spreidd rundt i landskapet at ein gjerne får mest frøspreiing til andre områder. Me meiner at å konsentrera plantefelta slik søkjar her tydelegvis har planar om vil vera ein god måte å både halda nede frøspreiinga til omkringliggjande areal, så vel som å gjera det meir handterbart å halda kontroll på evt spreining.*
- For oss ser det ut som at det er stor avstand til registrerte naturtypar (frå 1km og lenger). Dette meiner me taler for at utsetjing av sitkagran på denne eigedomen ikkje vil gje vesentlege uheldige følger for naturmangfaldet.*

Me vil elles peika på at sitkagran har ein svært stor produksjonsgevinst samanlikna med vanleg gran. Dette vil både vera positivt for skogeigar sin langsiktige økonomi og for karbonopptaket i skogen.[...]»

Vurdering

Kunnskapsgrunnlaget

Etter § 7 i naturmangfaldlova skal prinsippa i §§ 8-12 leggest til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg mynde. Vurderingane skal kome fram av saksutgreiinga. Vi baserer sakshandsaminga på kunnskap om utsettingsområdet og kringliggjande landskap frå Naturbase² og Artskart³. I tillegg nyttar vi den norske svartelista og kriteriedokumentasjon for sitkagran frå Artsdatabanken, Miljødirektoratet sin rettleiar til forskrifta og DN-utredning 8-2012⁴ om kunnskapsstatus for spreining og effektar av framande bartre på biologisk mangfald. Til saman utgjer dette kunnskapsgrunnlaget i saka, jf. § 8 i naturmangfaldlova.

Saka er godt nok opplyst til vurdere verknaden på naturmangfaldet som følgjer av tiltaket. Føre-var-prinsippet i naturmangfaldlova § 9 blir dermed tillagt lite vekt i sakshandsaminga.

Forskrifta skal hindre vesentlege uheldige følgjer for naturmangfaldet

Formålet med forskrifta er å hindre at utsetting av utanlandske treslag medfører eller kan medføre vesentlege uheldige følgjer for naturmangfaldet. Dette gjeld både påverknad i sjølve utsettingsområdet og risiko for spreining til kringliggjande område.

Naturmangfald er i § 3 definert slik: Biologisk mangfald, landskapsmessig mangfald og geologisk mangfald, som ikkje i det alt vesentlege er resultat av menneskeleg påverknad.

Sitkagran til skogproduksjon

Sitkagran er eit kysttreslag som veks naturleg i eit belte langs Stillehavskysten i Nord-Amerika. Frøsettinga kan starte så tidleg som ved 15-20 års alder for enkeltstilte tre med gode vekstvilkår. I Sør-Noreg kan sitkagran ha gode frøår kvart 3-4 år. Frø som fell på bakken eller spreiar seg med vind er spiredyktige fyrste vekstsesong. Frøa er «ferskvare» og ikkje spiredyktige over mange år, då må nye frø spreie seg i terrenget.

I Hordaland er sitkagran i hovudsak nytta i kystkommunane etter plantingar i perioden 1960-1985. Bestanda med sitkagran er difor ennå relativt unge og burde vekse til om lag 60-70 års alder før hogst. Sitkagran sin volumproduksjon er om lag 30 prosent høgare enn for vanleg gran. For skogproduksjon målt i kubikk og CO₂-binding er sitkagran difor overlegen andre treslag her langs kysten. Trevyrke av sitkagran er godkjend etter Norsk Standard og kan nyttast som material for byggebransjen, papir eller energivyrke. Arealet i Sveio ligg nær ein eldre skogsveg og terrenget eigna for ordinær skogsdrift. Hausting av skogen vil driftsteknisk vere enkelt og kunne gjerast til ein normal driftskostnad.

Dei største vekstmessige fordelane framfor andre treslag har sitkagran vist på veksestadar utsett for sterk vind og saltråk. Treslaget får best utvikling på næringsrik, frisk og fuktig jord. I indre fjordstrok og høgare over havet er vanleg gran eit betre alternativ.

---

² Miljødirektoratet, Naturbase, <http://innsyn.naturbase.no>

³ Artsdatabanken, Artskart, <http://artskart.artsdatabanken.no>

⁴ DN-utredning (8-2012) Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold

I 1993 vedtok fylkesskogsjefen i Hordaland at kommunane for ettertida skulle vere varsame med bruk av utanlandske treslag for skogproduksjon. For sitkagran betydde dette aksept for bruk i ytre strok av Hordaland med sterkt vind, saltråk frå havet og på næringsrik og fuktig jord. Arealet som vert søkt tilplanta har næringsrik og relativ fuktig jord og er forstleg vurdert som eigna for treslaget sitkagran.

Utsettingsområdet

Plantefeltet som skal avverkast og tilplantast med sitkagran ligg i ein nordvendt dal. I utsettingsområdet er det ikkje registrert raudlista artar, utvalde eller verdfulle naturtypar, verneområde eller andre miljøverdiar som krev særleg omsyn i sakshandsaminga.

Ut frå prinsippet om økosystemtilnærming og samla belastning i naturmangfaldlova § 10 skal påverknad på eit økosystem vurderast ut frå den samla belastninga som økosystemet blir utsett for. I denne delen av Sveio er det fleire plantefelt med både norsk gran og sitkagran. Utsettingsområdet er allereie eit plantefelt, så utsettinga vil ikkje legge beslag på nytt areal. Skilnaden er at der det i dag står norsk gran er det no søkt om å plante sitkagran. Tilgrensande feltet mot aust vart eit felt med norsk gran og sitkagran avverka for nokre år sidan og tilplanta med sitkagran. Vår vurdering er at planting med sitkagran på det arealet som no skal avverkast i liten grad vil auke den samla belastninga på naturmangfaldet. Risikoen for kortdistansespreiing frå fleire små felt er mindre enn frå større, samla felt. I DN-utredning 8-2012 er det anbefalt at utsettingar av utanlandske treslag blir samla i større bestand og planting av sitkagran inntil det seks år gamle feltet er i tråd med dette.

Må ha kontroll med spreiring

Sitkagran er gitt risikovurderinga *svært høg risiko* i svartelista, og i rettleiaren til forskrifta står følgjande:

Når en art i Norsk svarteliste 2012 er oppført med svært høy risiko (SE), vil det normalt ikke være hjemmel til å tillate utsetting. [...] Generelt kan forvaltningsmyndigheten bare gi tillatelse til utsetting dersom det i det aktuelle tilfellet foreligger minimal risiko for spredning. Kunnskap om naturmangfold i det aktuelle utsettingsområdet og i tilgrensede arealer, vil være en viktig del av vurderingsgrunnlaget. Det bør legges opp til en restriktiv praksis med utsettinger i områder som medfører stor fare for spredning, som for eksempel på koller, åsrygger og nær vann (frøspredning kan skje over islagte vann). Omfang av utsettingen, plassering og utforming av lokaliteten for å minimere faren for spredning er også sentrale momenter ved vurdering av en søknad.

Det skal vere høg terskel for å gi løyve til utsetting av treslag med *svært høg risiko*. Kriteriedokumentasjonen for sitkagran⁵ seier at det er knytt størst risiko for spreiring til kystlynghei og kulturprega, tørre areal. Utsettingsområdet er omgitt av skog og ligg i ein nordvendt dal, noko som vil bidra til å avgrense spreiring frå feltet. Den brakklagde innmarka til naboen grensar til eit areal som allereie er tilplanta med sitkagran. Spreiring inn på dette arealet kan handterast gjennom vilkåra til løyvet.

I vurderinga om område med spesielle naturverdiar kan bli negativt påverka av spreiring frå plantefeltet bør ein ta utgangspunkt i langdistansespreiing⁶. For sitkagran er potensiell

⁵ Artsdatabanken, <http://artsdatabanken.no/fremmedearterinorge/2012>

⁶ DN-utredning (8-2012) Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold

langdistansespreiing frå litteraturen anslått til om lag 1700 meter ved vindhastigheit på 10 m/s og om lag 3400 meter ved hastigheit på 20 m/s. I DN-utredning 8-2012 er det anbefalt at minsteavstanden til sårbare område er 5 km i hovudvindretning og 2 km i andre retningar, litt avhengig av treslag. I tabell 1 står område med spesielle naturverdiar innanfor 2 km frå utsettingsområdet oppført. Kodlåsen er det einaste området med ein naturtype som er spesielt utsett for spreieing frå sitkagran, men dette området ligg langt frå utsettingsområdet, på andre sida av Ulvaråkersåta. Hopsfjellet naturreservat ligg lenger sør, litt over 2 km frå utsettingsområdet. Utsettingsområdet er skjerma i ein nordvendt dal og topografien i området tilseier at det ikkje er stor risiko for at sitkagran skal kunne spreie seg heilt til Hopsfjellet. Vår vurdering er at det er liten risiko for at spesielle miljøverdiar vil bli negativt påverka av uønskt spreieing av sitkagran frå det planlagde plantefeltet.

Tabell 1: Spesielle miljøverdiar innanfor 2 km frå utsettingsområdet

Områdenamn	Type	Verdivurdering	Storleik	Registreringsdato
Litlavatnet	Rik kulturlandskapssjø	B	56 daa	16.08.2005
Rindatjøna	Rik kulturlandskapssjø	C	23 daa	08.09.2005
Indre Valevåg	Fjord med naturlig lavt oksygeninnhald i botnvatnet	B	125 daa	01.01.2005
Kodlåsen	Naturbeitemark	B	4,4 daa	10.08.2008

I Vestskog sin høyringsuttale blir det trekt fram at det er lite naturleg forynging av sitkagran i denne delen av Sveio. På synfaring i området såg vi eksempel på sjølvfrøing av norsk gran i området og det er opplyst i søknaden at det er fjerna sjølvfrødd sitkagran i nærleiken. Sjølv om omfanget truleg blir avgrensa blir det viktig å halde kontroll med eventuell spreieing når sitkagrana byrjar å sette frø. Etter § 11 i naturmangfaldlova skal kostnadane ved skadar på miljøet berast av tiltakshavar. Dette, saman med krav til tiltak mot spreieing og plan for internkontroll i forskrifta, legg eit ansvar på tiltakshavar for å hindre uønskt spreieing frå feltet.

Naturmangfaldlova § 12 om miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar seier at det skal takast utgangspunkt i driftsmetodar, teknikk og lokalisering som gir dei best samfunnsmessig resultat. Norsk gran vil i mange høve vere eit godt alternativ til sitkagran. I denne saka har vi vurdert at ulempene ved bruk av sitkagran er relativt små på grunn av topografien i området og liten fare for uønskt spreieing.

Konklusjon

Utsettinga er planlagt på eit areal som i dag er tilplanta med norsk gran og vil difor ikkje legge beslag på nytt, urørt areal. Det er allereie planta sitkagran i eit like stort, tilstøytane område. Tiltaket er difor i tråd med anbefalinga om å samle utsettingar utanlandske treslag.

Utsettingsområdet ligg i eit dalføre der topografien vil avgrense moglegheita for langdistansespreieing. Området rundt er stort sett skogkledd og ikkje av naturtypene som er spesielt utsett for spreieing av sitkagran. Spreieing til eit brakklagt jordbruksområde mot aust blir handtert gjennom vilkåra til løyvet. Det er ikkje registrert spesielle miljøverdiar nær utsettingsområdet som er særskilt sårbare for spreieing for frå feltet. Vår vurdering er at det er liten risiko for at tiltaket vil kunne medføre vesentlege negative følgjer for naturmangfaldet.

Tiltakshavar skal halde kontroll med uønskt spreieing frå feltet og kostnadane ved miljøøydelegging skal berast av tiltakshavar. Det blir difor stilt vilkår om rydding av

sjølvfrødd sitkagran i ei sone rundt plantefeltet. Tiltakshavar pliktar òg å utarbeide ein plan for internkontroll som kan visast fram i samband med eventuelle tilsyn.

Vedtak

Haugesund Omland Skoglag får løyve til utsetting av 8750 sitkagran i eit 35 dekar stort område på gnr. 13 bnr. 2 i Sveio kommune. Følgjande vilkår er knytt til løyvet:

- Løyvet gjeld området avteikna i kartvedlegget til søknaden.
- Spreiing av sitkagran frå feltet skal overvakast og fjernast.
- Oppslag av sitkagran på markane til nabobruket skal fjernast.
- Det skal utarbeidast ein plan for internkontroll som skal visast fram ved eventuelle tilsyn. I tråd med § 10 i forskrifta skal denne minst innehalde:
  - Rutinar verksemda følgjer for å sikre at krav i eller i medhald av Forskrift om utsetting av utanlandske treslag blir følgde.
  - Rutinar verksemda følgjer dersom avvik oppstår, og opplysingar om kven som er ansvarlege for at rutinane bli følgde.
  - Rutinar verksemda følgjer for å hindre gjentakning av avvik og opplysingar om kven som er ansvarlege.
- Ved eit eventuelt eigarskifte på eigedommen skal ny eigar gjerast merksam på dette løyvet.

Klagefrist

De kan klage på vedtaket innan tre veker frå de er gjort kjent med vedtaket, jf. forvaltningslova §§ 28 og 29. Klagen skal stilast til Fylkesmannen i Hordaland, men blir handsama av Miljødirektoratet.

Med helsing

Kjell Kvingedal e.f.
miljøvernsjef

Jørgen Aarø
rådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Kopi

Miljødirektoratet	post@miljodir.no
Sveio kommune	postmottak@sveio.kommune.no
Hordaland fylkeskommune	hfk@hfk.no
Vestskog SA	post@vestskog.no
Nortømmer	post@nortømmer.no
Naturvernforbundet Hordaland	hordaland@naturvernforbundet.no
WWF	wwf@wwf.no
SABIMA	sabima@sabima.no

Haugesund Omland Skoglag v/Lorentz B. Nilssen, Haraldstunet 6C, 5515 Haugesund